

**Տ. ԱԴԱՄ ՔԱՎԱՆԱ ՄԱԿԱՐՅԱՆԻ ՔԱՐՈՋԸ՝
ԽՈՍՎԱԾ Ս. ԷԶՄԻԱԾՆԻ ՄԱՅՐ ՏԱՃԱՐՈՒՄ
Ս. ԱՍՏՎԱԾԱԾՆԻ ՏՈՆԻ ՄԵՌԵԼՈՑԻՆ
ՄԱՏՈՒՅՎԱԾ Ս. ՊԱՏԱՐԱԳԻՆ**

(15 օգոստոսի 2005 թ.)

*«Կա ծնվելու ժամանակը և կա մեռնելու
ժամանակը»:*

(Ժող. Գ 2)

«Ցանուն հօր եւ Որդոյ եւ հօգոյն Սրբոյ. ամէն»:

Միրելի հավաքացյալներ, անցյալ շաբաթ պահքի հնգօրյա շրջան էր, կիրակի օրը՝ Սուրբ Աստվածածնի Վերափոխման փոքր, իսկ այսօր՝ մեծելոց: Ուրախ փոխից հեփո մեծելոցը մեզ կարծես հիշեցնում է, որ այս կյանքում ուրախություն ու փառություն այսպես լի-նում են կողք կողքի, իսկ այն, որ Եկեղեցին կարգել է ամեն անգամ պահեցողությամբ պար-րասրվել եկեղեցական մեծ փոնակապարտության, մեզ հիշեցնում է, որ այսպես պահեցողու-թյամբ, մեղքերի համար գղջալով ու ապաշխարությամբ պիտի պարտասրվենք նաև հան-դերձյալ կյանքին:

Պահեցողությանն ու մահվանն առնչվող մի խրատական և հեփաքքիթ պարմություն կա հին Կրակարանում: Դավիթ թագավորի նորածին որդին մահամերձ էր: Եվ Դավիթը մանկան համար աղաչեց Աստծուն, ծոմ պահեց ու գիշերը գեղնին քնեց: Պալատականները ելան-գնացին նրա մոտ, որ նրան գեղնից բարձրացնեն, բայց նա չուզեց վեր կենալ և նրանց հեփ հաց չկերավ: Յոթերորդ օրը, երբ մանուկը մեռավ, պալատականները վախենում էին Դավիթին հայրենի, որովհետև ասում էին. «Քանի դեռ մանուկը կենդանի էր, այսպես խիստ էր, իսկ հիմա ի՞նչ կանի, եթե ասենք՝ մեռավ»:

Դավիթը փեսեղով, որ պալատականները փսփսում են և հասկանալով, որ մանուկը մահացել է, ասաց պալատականներին. «Մի՞թե մանուկը մեռավ»: Նրանք ասացին. «Մե-ռավ»: Եվ Դավիթը գեղնից վեր կացավ, լվացվեց, օծվեց, փոխեց իր զգեստները, մտավ Աստծո փունն ու երկրպագեց Նրան: Ապա նա իր փունը մտավ և ուզեց հաց ուրել: Պալա-տականները նրան ասացին. «Այս ի՞նչ արեցիր մանկան համար. քանի նա կենդանի էր, ծոմ էիր պահում, լալիս ու փանջվում, իսկ երբ մանուկը մեռավ, վեր կացար, կերար ու խմեցիր»: Եվ Դավիթն ասաց. «Քանի մանուկը կենդանի էր, ծոմ էի պահում ու լալիս, որովհետև մտածում էի. «Ո՛վ գիտի, գուցե Տերը ողորմի և մանուկն ապրի»: Հիմա, որ մանուկը մեռավ, ես ինչո՞ր ծոմ պահեմ, մի՞թե կարող եմ նրան երբ կյանքի կոչել: Ես եմ նրա մոտ գնալու, իսկ նա ինձ մոտ չի վերադառնա»:

Ահա այսպիսի իմաստուն խրատ է փալիս մեզ աստվածաշնչյան այս պարմությունը: Սակայն եթե այդպես է, ուրեմն մենք ի՞նչ անենք, այլևս չլացնե՞ք մեր մահացած սիրելիների համար. չէ՞ որ նույնիսկ Քրիստոս Ինքը արարածվեց Իր սիրելի Ղազարոսի համար: Կամ

Աստվածաշնչում կարդալով հարության մասին՝ չվախենա՞նք մահից. չե՞ որ անգամ Քրիստոս Ինքը որպես մարդ վախեցավ՝ Իր Հորը ասելով. հեռացրու այս բաժակը ինձանից: Կամ խնդրենք Աստծուն, որ երկար կյանք տա մեզ. բայց Աստված անգամ Իր սիրելի Որդուն երկարամյա երկրային կյանք չընտրեց, մե՞զ արդյոք պիտի շնորհի ծերության երջանկությունը, մե՞զ, որ Քրիստոսի անմեղության համեմատ ծանրաբեռնված ենք մեղքերով և բարձրաձայնելու համար ամոթալի ահավոր հանցանքներով:

Այս հարցերն էին հավանաբար հուզում նաև եկեղեցական մեր Սուրբ Հայրերից Սուրբ Հովհան Ոսկեբերանին, ով այս մասին մտորելով՝ մեզ ասում է. «Կյանքը Աստված է տալիս: Ու երբ Աստված Իր տվածն է առնում, ոչ ոք չի կարող Նրան մեղադրել, որովհետև Իրենն է և իշխանություն ունի: Երբ մեզ պարտքով փող են տալիս, շնորհակալություն ենք հայտնում այն ժամանակահատվածի համար, որ տալիս են, և չենք մեղադրում այն բանի համար, որ վերցնում են մեզանից իրենց սեփականությունը: Մի՞թե պիտի մեղադրենք Աստծուն, որ վերցնում է Իր սեփականությունը»,- ասում է Հովհան Ոսկեբերանը:

Այսպես նաև Հորը չմեղադրեց Աստծուն իր գավակների անժամանակ մահվան համար: Իսկ՝ բոլոր մարդկանց աչքին իրենց սիրելիների մահը միշտ էլ անժամանակ է երևում, ու վշտացած սիրտը չի սփոփվում միայն մեկ պատասխանով: Եվ ահա մեզ մխիթարելու է գալիս նաև Սուրբ Գրիգոր Տաթևացին իր իմաստուն խոսքերով. «Ոմանց Աստված թույլ է տալիս վաղաժամ մեռնել՝ ազատելով նրանց հեղազա կյանքի ահավոր ընթացքից կամ դժոխքի դադապարտող դեպքերից»:

Ներևաբար, ոմանցից Աստված նրանց իսկ օգրի համար վերցնում է այս կյանքը՝ տալով հանդերձյալ կյանքը, վերցնում է ժամանակավորը՝ տալով հավիտենականը: Մակայն ահա անօրեններ կան, որ գոփում են և հափշտակում, հանիրավի ծեծում են և սպանում ու դեռ ապրում են, և ահա կյանքեր, որոնք հանգչում են կիսավառ մոմերի պես: Շատ ամբարիշտների Աստված դեռ թույլ է տալիս երկրի վրա մնալ հիմնավոր պատճառներով: Նախ չարերից երբեմն բարի մարդիկ են ծնվում, և բարի գավակների համար Աստված պահպանում է չար ծնողներին: Ինչպես որ Աստծո հրեշտակն ասաց Սուրբ Գրիգոր Լուսավորչի շառավիղներից Հուսիկ Կաթողիկոսին նրա չար և ամբարտապան որդիների մասին. «Հուսիկ, որդի Գրիգորի, մի՛ երկնչիր, ահա քո գավակներից այլ գավակներ պիտի ծնվեն, որոնք Հայաստան աշխարհի համար հոգևոր իմաստության աղբյուրներ կլինեն, որոնք Եկեղեցու սյուներ կլինեն, հավաքի հիմքեր, Քրիստոսի պաշտոնյաներ»: Եվ գիտենք, որ Հուսիկի ամբարիշտ որդի Աթանազիոսից ծնվեց Սուրբ Ներսես Կաթողիկոսը, ով նոր լուսավորություն բերեց Հայաստան աշխարհին:

Դարձյալ չարերին Աստված երբեմն չի սատակեցնում, որովհետև նրանց ձեռքով հոգևոր բարիք է լինում, ինչպես քրիստոնեության վաղ շրջանում չար բռնավորները նեղում էին քրիստոնյաներին, իսկ նրանք համբերելով՝ բազմացնում էին իրենց վարձն ու պսակը: Եվ մեկ այլ պատճառն այն է, որ Աստված չի կամենում մեղավորի մահը, այլ նրա դարձի գալը և ապրելը, ինչպես ասվում է Սուրբ Գրքում, որպեսզի բազում հանցանքներից հեքո ապաշխարի և չորկվի Երկնքի Արքայությունից, ինչպես մեր Սուրբ Տրդատ թագավորը, ով սրբերի չարչարեց ու նահապակել տվեց, բայց վերջում դարձավ հեզ և խոնարհ գառ:

